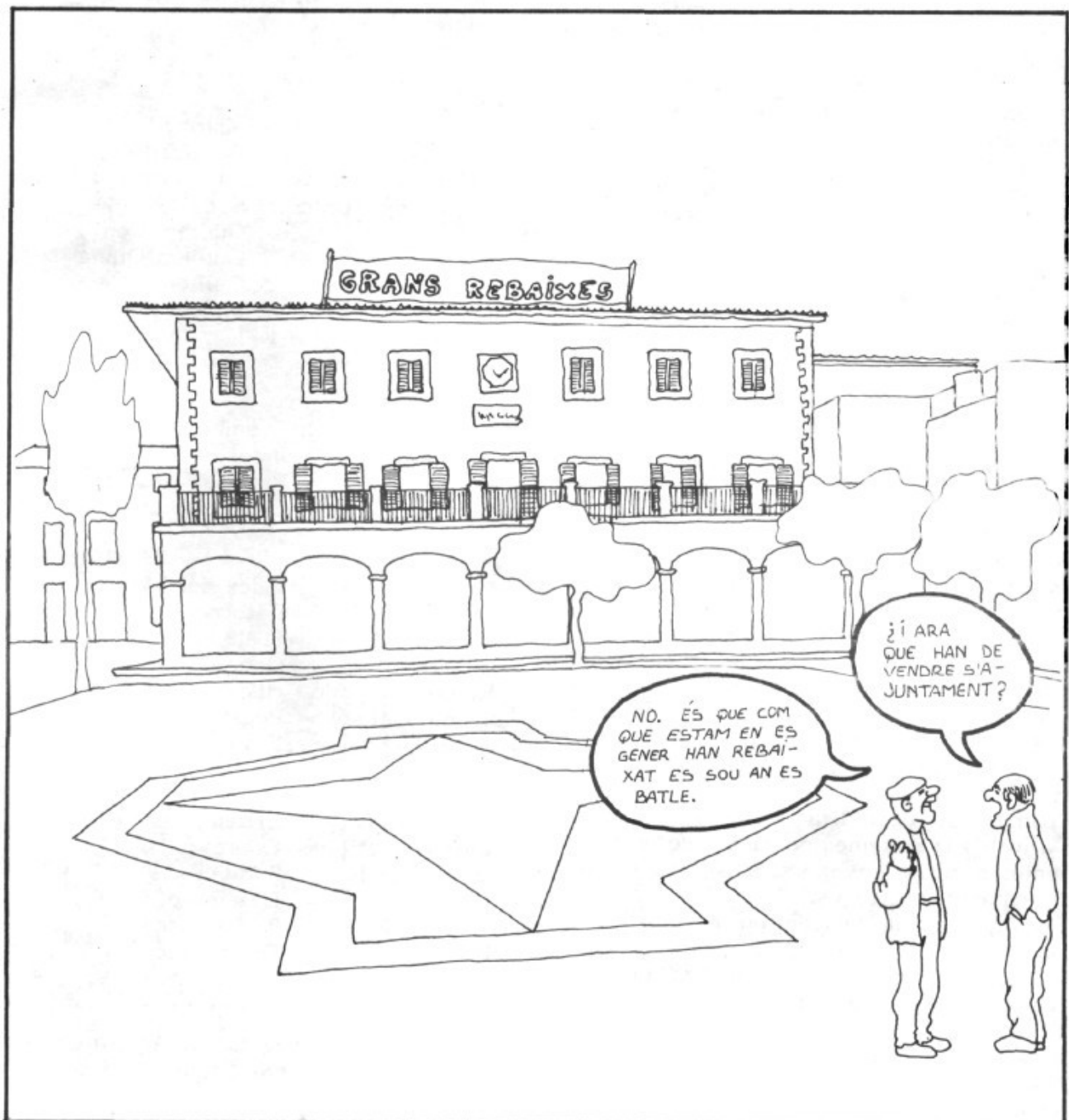

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * DESEMBRE DE 1985 * Nº 112

Flor de Card

DEMOCRÀCIA FORMAL, DICTADURA REAL.

La democràcia és un sistema polític que descansa bàsicament en la confiança. Cada cert temps els ciutadans confien l'administració de la col·lectivitat en unes persones i esperen que aquestes utilitzin el poder que les ha estat atorgat seguint uns criteris ètics d'actuació. No es tracta d'instal·lar unes dictadures intermitents on cada quatre anys s'entregui el poder a una persona per tal que en faci un ús absolutista, sinó que les decisions s'han de prendre entre tots els elegits i els objectius generals i puntuals s'han de dirigir sempre cap al bé comunitari. Quan aquests criteris ètics no s'acompleixin la llei estableix uns mecanismes per retornar les coses al lloc adequat, mecanismes que poden ésser polítics (moció de censura) o jurídics (tribunals de justícia).

En el cas de la Corporació llorencina tenim un batle que no ha sabut -o no ha volgut- assimilar un funcionament democràtic, i ha decidit actuar com si l'Ajuntament fos una finca particular on ell pogués fer i desfer segons el seu propi i personal criteri, sense comptar per a res amb les opinions dels demés regidors. La parcial entrada en vigor de la nova Llei de Règim Local, donant més poder al batle i restringint la capacitat de controlar-lo, ha empitjorat encara més la situació dels pobles com el nostre, on els representants d'una minoria de llorencins detenen la totalitat del poder i en fan d'ell un ús absolutament arbitrari.

La resta dels regidors, d'altra banda, no ha volgut exercitar el seu control dins tots els camps que possibilita la llei, i s'ha limitat a utilitzar sistemes polítics o de pressió, sistemes que, a hores d'ara, s'han demostrat pràcticament ineficaços.

Hem acabat un any, idò, on els dirigents locals no han comprès que la democràcia no és sols un sistema polític, sinó una manera de viure i pensar. Esperem que en el que ens disposam a entrar les coses rodin d'una altra manera, i no ens vegem obligats a donar la raó als qui asseguren que les eleccions únicament serveixen per engreixar-ne a uns altres.

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: Carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119.

Desembre de 1985.

Número 112.

Dipòsit legal: 765-1973.

Edita Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra).

Director: Josep Cortès i Servera.

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Guillem Soler

Miquel Sureda

COL.LABOREN

	Portada
Josep Cortès	
Crònica Informal	4
Índex del 85	6
Prensa Forana	8
Espipellades	10
1985	12
APA	3
Maria Galmés	
Índex del 85	6
Batec	16
Si lleu...	20
Comptabilitat	
Ramon Rosselló	Història 11
Jaume Galmés	Poesia 15
	Esports 22
G. Femenias	Poema 15
Antònia Servera	Batec 16
Xesc Umbert	El temps 17
Llorenç Artigues	Corea 18
M. B. Sancho	S.M.O.E. 19
	Desembre 21
Guillem Pont	El Pollastre 24
Bel Nicolau	Distribució

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

El dia 10 de desembre, com cada segon dimarts de mes, la majoria dels integrants de la Junta de l'APA celebraren la reunió ordinària, a la qual es tractaren els temes que segueixen:

1.- El secretari procedeix a la lectura de la correspondència rebuda durant el mes:

- * Les distribuïdores ens informen de les repercussions que el nou Impost sobre el Valor Afegit -IVA- tindrà sobre les vendes dels llibres de text.
- * El Consell Insular ens fa saber que continuarà amb la campanya contra la droga mitjançant una sèrie de conferències. Oportunament concretaran el dia i el lloc on es duran a terme.
- * Ràdio ECCA envia la documentació necessària per a seguir els cursos d'adults i l'Escola de Pares. Els interessats es poden dirigir a la secretaria de l'Associació.

2.- El director comenta una sèrie de deficiències en l'acabat de les noves aules que es construeixen a l'Escola, algunes d'elles vertaderament perilloses per als al.lots, com poguérem comprovar personalment. Quan el Ministeri les hagi entregades haurem de prendre algunes determinacions per arreglar-les, la qual cosa no sembla que hagi d'esser lo seu.

3.- Com és sabut, el manteniment de l'edifici escolar pertany exclusivament a l'Ajuntament. Idò bé, són tantes les irregularitats que presenta, que els mestres no estan disposats a continuar fent escola amb aquestes condicions. El director, en nom seu, ens fa sebre que, o se solucionen dins poc temps, o ells es limitaran a complir amb l'horari escolar, deixant de banda totes les activitats extraescolars que es duen a terme actualment.

Després de proposar una sèrie de mesures per pressionar l'Ajuntament perquè compleixi amb la seva obligació, s'arriba a un acord de síntesi, que és poc més o manco el següent: l'endemà es convocarà una reunió urgent entre el batle, els caps de llista i els membres de la Junta, per tal d'informar-los de les deficiències de l'edifici escolar. Si en tornar començar el curs, després de les festes de Nadal, no s'han solucionat, es convocarà una assemblea extraordinària a tots els pares per veure quin camí se segueix.

****

L'endemà, a l'esmentada reunió, es va entregar al batle una relació de tot allò que

no funciona així com cal, i que es resumeix en:

- * Problemes elèctrics (bombetes, endolls, fluorescents, claus...).
- * Material (Caixons per als guixos, penjadors, pissarres...).
- * Obra de picapedrer (Floridura, habilitació de la cuina per aula, enrajolar, pintar, goteres, cels-rasos, persianes, portes, frontis, bevedors, referits de les parets...).
- * Varis (Aixetes, cadenes dels excusats, boies, tapadores dels dipòsits...).
- * Neteja. Cal que la dona que se'n cuidi estigui a disposició del director.

A gairebé tot això el batle i els regidors presents no hi posaren cap tipus de trava, i anomenaren en Tomeu Mestre i n'Ignasi Humbert perquè se'n cuidin d'arreglar-ho.

SI VOLEM BON ANY HEM DE SEMBRAR CADA ANY.

I tothom ho ha de fer a la seva manera, amb les seves eines i amb l'esforç de cada dia.

cultura i garantint uns bons serveis públics. I ho fa a través de les

Per això, el Consell Insular de Mallorca du a terme la seva tasca, defensant la qualitat de vida a tots els pobles i ciutats mallorquines,

diverses àrees d'actuació: **Area Econòmica, Acció Social i Sanitat, Area de Cultura i Esport, i Area de Cooperació i Ordenació del Territori.** Sembrant perquè tothom pugui recollir els fruits.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

N'hi ha que pensen que el batle convoca els plens els matins perquè, com que la gent normal sol tenir feines i no hi pot assistir, el ressò dels acords presos és més aviat escàs i l'escàndol conseqüent queda reduït a l'àmbit estrictament xerramentari. Van equivocats. Tenc suficients elements de judici per arribar a la conclusió de que, de bon matí, encara tenen les facultats intel·lectuals poc enterbolides -dins les capacitats particulars de cadascun, s'entén-, i estan en condicions d'afrontar les discussions plenàries amb una mínima claretat de judici, facultats que van disminuint al temps que es va fent grandia i que es troben notablement restringides a l'hora que les gallines es colguen. Ho consider, per tant, una mesura encertada, presa per aquells qui coneixen les pròpies debilitats i que ens estalvia l'haver de constatar que la nostra Corporació ha pres resolucions massa allunyades d'allò que solem anomenar sentit comú.

-Però si fan els plens els matins tu no en podràs fer la crònica...

-No passis ànsia. Ja fa temps que circulen pel mercat uns artefactes que registren tot allò que es diu davant ells i que posteriorment ho reproduïxen tantes vegades com vulguis, la qual cosa et dóna la comoditat d'escoltar el ple quan et llegui, assegut a una bona butaca, amb una copeta d'herbes damunt la camilla i amb el brasero a caramull, cosa que succeeix, com tu saps, en el saló d'actes de La Sala.

-¿Vols dir que has gravat el ple?

-Sí.

-Venga, venga, conta-m'ho!

Com que aquesta és una pàgina mancada de formalitat només et contaré el punt que fa referència als sous del batle i dels regidors, que és el que vaig trobar més significatiu i esperpèntic de tots. Abans de començar a discutir-lo els regidors de l'oposició, amb la puteria que els caracteritza, sol·licitaren que fos declarat d'urgència, cosa que aconseguiren per 6 vots a favor, 1 en contra i tres abstencions (Sí, ja sé que només sumen 10, però és que en Falera encara no havia arribat). Tot seguit la secretària va procedir a la lectura de la proposta del batle, la qual contemplava un sou per en Busco de 82.000 pessetes, per als regidors que li fan costat i que actualment tenen presidència de comissió, de 22.000 i per als contraris, que només son regidors rasos, de 17.000 pts.

-No és beneit es batle, eh?

-No facis judicis precipitats. Escolta'm i no motis.

N'Antoni Sansó, amb el preceptiu vist i plau de la batlia, després de fer notar que durant l'any tots els regidors havien tengut en un moment o altre presidències de comissió, i, per tant, aquests comptes estaven mal calculats, va presentar una contraproposta recolzada pel PSOE, el CDS i el PSM. Deia així: els onze membres de la Corporació cobrarán igual, és a dir, vint-i-tres mil i pico de pessetes cada un, i el qui faci de batle se'n durà 500 pessetes més per dia treballat. Argumentà la proposta dient que tots els regidors havien fet feina per l'estil, tant si eren presidents de comissió com si no ho eren, i el batle no havia complit, ni de molt!, amb l'horari que li pertocava segons els sou que pretenia cobrar.

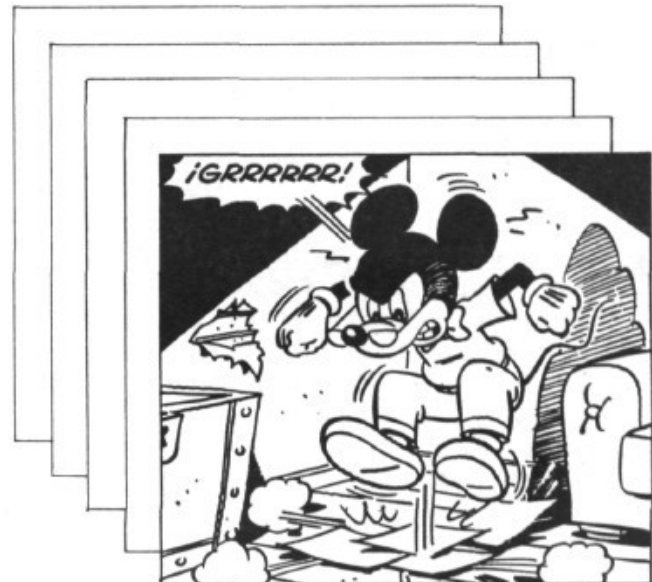
El batle, que segons rumors havia pactat l'assumpte dels sous tot just abans del ple amb n'Ignasi i en Tomeu Pont, encara que la proposta està signada pels tres partits va voler sebre el seu parer al respecte i els el va demanar, però en lloc de contestar els al·ludits ho va fer en Tomeu Mestre, portaveu del grup i que no havia assistit a la reunió prèvia en el despatx del batle, el qual es reafirmà en la proposta de n'Antoni, cosa que també féu en Mateu Puigròs.

-Al batle li degué caure l'ànima als peus...

-O més avall! Quan es va veure l'arruixada va demanar que deixassin el punt damunt la taula per tal d'estudiar-se'l amb deteniment, la qual cosa suposava que, si no es feia un altre ple abans d'acabar l'any, es mantendrien les proporcions de l'any passat.

-¿I hi varen venir a bé?

-Pensa-t'ho! N'Antoni Cuc, amb tots els trumfos a la mà li va recordar que l'havien

declarat d'urgència perquè sospitaven que intentaria la jugada, que ell no tendria cap inconvenient en què cobràs el que demanava si tengués una dedicació exclusiva, però per una hora diària els dies que feia més feina no es mereixia cobrar aquesta quantitat. El batle, visiblement nerviós, va dir que ell no ho admetia i que si la llei l'amparava volia que s'acceptàs la seva proposta, però la secretària li va haver de recordar que n'hi havia dues de proposades i que calia que es votassin per veure quina era la que comptava amb el vist i plau de la majoria.

-¿Que el vàreu retratar, al batle, per veure quina cara feia?

-Nosaltres no, els de l'oposició sí que el retrataren! Calla, però, que encara no ha acabat. En Busco, que aleshores ja no sabia com n'havia de sortir, va manifestar que havia estat elegit batle per desgràcia i que ell no s'havia presentat per guanyar setanta o vuitanta mil pessetes, sinó per fer una labor per al poble, i per això proposava que tots els sous de la Corporació fossin destinats a beneficència.

-Mare Santíssimeta! Això és que vol purgar els pecats i guanyar-se el Cel amb duros!

-N'Antoni Cuc, que té l'orella més fina que un ca llebrer, va demanar que constàs en acta que el batle ho era per desgràcia, segons havia manifestat, i que la llei arbitrava altres camins manco propagandístics per ajudar als necessitats, però que aquests doblers eren pel treball dels regidors. Si el batle era un bon cristià, va continuar, el que havia de fer era agafar el sou que li tocàs i, sense dir res a ningú, l'havia d'oferir als que considerava manco agraciats per la fortuna. El que no li pareixia gaire cristià era donar doblers a la bacina just perquè els demés feligresos el vessin.

-Alabat sia Déu!

-Per sempre sia alabat. En Miquel Mascaió, que encara que el seu partit expulsàs el batle de les seves files no es pot afirmar que hagi duit una política municipal d'oposició, va considerar excessiu que rebaixassin el sou d'en Busco a més de la meitat i també es va mostrar disposat a destinar els seus jornals a beneficència, però en Tomeu Mestre li va fer la reflexió que hagués estat més honest i seriós si ho hagués dit quan feia comptes cobrar 82.000 pessetes en lloc d'ara que li havien xapat el sou.

En Falera també va voler participar en el debat i, després de fer notar al batle que tot ja estava fermat i ben fermat, va fer vots perquè aquesta igualtat de paga també

suposàs una igualtat de feina per a l'any que ve i va llançar una vegada més la proposta de fer un pacte de govern per al temps que queda fins a les pròximes municipals, però sembla que no li feren gaire cas.

-¿I el batle?

-El batle no ho podia consentir de cap manera i encara va tornar provar de deixar-ho damunt la taula, però la secretària, amb la llei en la mà, li va recordar que allò era un ple extraordinari, que vol dir que, degut a la seva importància, l'orde del dia no pot esperar a un ple ordinari i que, a més, havien declarat el punt d'urgència per abrumadora majoria. No hi havia altra solució que procedir a les votacions.

Dit i fet, posaren a consideració en primer lloc la proposta del batle, que va esser rebutjada per 6 vots en contra i 5 a favor, cosa que no succeí amb la de l'oposició, la qual, per un descuit de n'Antoni Ordinas, va resultar aprovada per 7 vots a favor i 4 absències.

I jo me'n vaig venir amb un capellet de vidre, i els al.lots pel camí, maquets i maquets i no me'n deixaren bocí!

Josep Cortès

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

Francisco Umbert Perelló

CA'N XESC

FELICITATS

c/. Clavel, 20
Teléfono 56 95 05

SECCIONS FIXES

APA		
	23-43-67-87-107-131-151-171-195-215	
BATEC	Galmés-Servera	
	10-30-63-74-82-94-119-140-158-191-204-228	
CÒMICS		
Monstres clàssics	Artigues	16-36-60
668'7	Matamalas	17
El mur	Salvà	37-61
COE	Artig.	80-100-124
Dinosauri	Matamalas	125
Eteland	A	144-164-188-208
Corea	Artigues	230
COSTUMARI CATALÀ	J. Amades	
Sant Llorenç		142
Setembre		165
Octubre		189
Novembre		209
Desembre		233
COSTUMS	F. Clapés	145
CRÒNICA INFORMAL	J. Cortès	
	6-24-90-132-152-175-198-216	
EDITORIAL		
Gràcies, Tomeu		2
Pressupost municipal		22
Expulsió del batle		42
Català a l'escola		66
Comissió de govern		86
Obres a l'escola		86
Festa de Sa Punta		106
Festes		130
Urbanitzacions		150
Torrents i torrentades		170
Abocador		194
		214
ESCOLA		
Foto de pàrvuls	Quina	26
Foto de primer	"	26
Foto de segon	"	50
Foto de tercer-A	"	50
Foto de tercer-B	"	72
Foto de quart-A	"	72
Foto de quart-B	"	92
Foto de cinquè-A	"	92
Foto de cinquè-B	"	110
Foto de sisè	"	110
Foto de setè	"	111
Foto de vuitè	"	111
ESPIPELLADES	J. Cortès	
	5-28-52-71-96-112-136-156-187-200-222	
ESPORTS		
J. Cortès		81
Bernat Pascual		167
Jaume Galmés		211-234

HISTÒRIA		
Mapa Mundi		9
Esclaus		29-51
Mallorques		51
Filigranes		73-93-113-137
Joglars		137
Balears i Canàries		137
Príncep de Viana		157
Falcons		177-201
Els camins		201-223
Orxella		223
JUBILATS		
Ajuntament	J. Cortès	25
Excursió	F. Clapés	79
Eleccions	J. Cortès	205
OTAN	A. Sansó	
	89-118-135-154	
PER QUÈ?		
Genovart-Mesquida		54
Caterina Mesquida		123
POESIA		
He perdut la confiança	G. Femenias	7
Dins la nit del migdia	Roig-Servera	33
Poemes	Ll. Massanet	33
Vine, vine gavina	J. Galmés	57
Dies per somnis	G. Femenias	57
Gràcies	G. Frontera	67
Poema	Femenias	77-227
Poema	G. Juan	77
A Xarlot	C. Mesquida	91
Urbino	H. de Cara	97
Manifest	G. Femenias	97
Corrents errívols	H. de Cara	97
Pregària	F. Clapés	120
A l'ombra d'un pi	F. Clapés	120
Tercera edat	F. Clapés	120
Gloses	J. Carbó	122
Si fa sol	G. Femenias	131
Homenatge	S. Fornés	161
Wunsch	G. Femenias	161
Un horabaixa d'estiu	J. Galmés	227
PORTADES		
Neu	M. Girart	1
	J. Ramis	21
	G. Mesquida	41
Estudi fotogràfic	F. Forteza	65
Estudi fotogràfic	F. Forteza	85
	Matamalas	105
Tanta tele, no	Ll. Artigues	129
Dimoniada	B. Caldentey	149
Inundació	A. Genovart	169
Abocador-Gasolinera	Trespeus	193
Rebaixes	J. Cortès	213
PREMSA FORANA		

Trobada a Ses Sitges	J. Cortès	3	Abocador	Varis	203-204
Normalització		15	Àguila. Salvem s'		13
Projectes per a festes		32	Ajuntament	I. Humbert	134
Congrés	J. Cortès	220	Ajuntament	A. Sansó	135
PUNTA DE N'AMER			Albertí, Jeroni (Entrev)	J. Cortès	49
Sansó A. (Entrev)	J. Cortès	44	Alcoholisme	R. Draper	162
Ple	J. Cortès	46	B		
Cronologia	J. Cortès	46	Banda de Música		71-142
Els responsables	J. Cortès	47	Bauçà, Pere (Entrev)	J. Cortès	172
Taula rodona	A. Servera	68	C		
Carta	C. Mesquida	75	Cançons d'ahir	Galm-Mesqu	115
Llorencins "il.lustres"	G. Soler	78	Coma, Sa	F. Forteza	109
Crònica parlamentària	J. Cortès	98	Cultura	C. Mesquida	54
Proposició de llei	Trias-Serra	99	D		
Comunicat		108	Deicisme	P.J.Llull	13
La festa	J. Cortès	116	E		
Gran triomf	G. Soler	123	Ecologia	A. Sansó	55
S.M.O.E.	M. B. Sancho		Entropia	J. Cortès	48
Vacances de Nadal		4	Escola Card	J. Domenge	163
Els pares i les drogues		32	Estels	J. Perelló	35
Hàbit d'estudi		59	Expulsió del batle	J. Cortès	48
Setmena del llibre		76	H		
Tècniques de dibuix		95	Humbert, Ignasi (Entrev)	J. Cortès	121
Final de curs		114	I		
Nou curs		155	Inundació	Varis	178
Escoles infantils		176	Inundació	A. Femenias	196
Exposició de juguetes		231	L		
SANT LLORENÇ AHIR	G. Pont		Llei de Règim Local	J. Cortès	88
Sa neu		20	M		
S'Estació		40	Matances		207
Font d'en Remena		64	1985	J. Cortès	224
Mai més		84	N		
Gresca		104	Nadal, Guillem (Entrev)	G. Pont	138
A les fosques		128	O		
Lloc Sagrat		148	Oposició		160
Ca's Pinxo		168	P		
L'Excursió		192	Pasionària	J. Cortès	231
Sa Banda		212	Pes, Es	A. Femenias	207
El pollastre		236	Polícia Especial	Grup	206
SES SITGES			R		
Activitats	G. Pont	8	Ràdio Card	G. Quina	56
resum	G. Pont	53	Ranquin, El	J. Cortès	174
Un dia a Ses Sitges	J. Lladonet	70	Rua	Galmés-Servera	27
SI LLEU...	M. Galmés		S		
18-38-62-82-102-126-146-166-190-210-232			Secretària	J. Cortès	160
EL TEMPS	Xesc Umbert		Subvencions oliveres	Cortès	8
12-178-199-229			Subvencions Revista		54
XORRADES	Ll. Ramis				
14-34-58-101					

ARTICLES

A		
Abocador	A. Sansó	202

Maria Galmés i Josep Cortès

L'equip que integra la nova directiva de l'Associació. Són, d'esquerra a dreta i de dalt a baix: Jaume Tugores, Bernat Calafat, Tomeu Pou, Biel Massot, Josep Cortès, Maties Garcies i Delfí Mulet.

Amb l'assistència habitual d'una trentena de les trenta-set publicacions associades va tenir lloc, els dies 29 i 30 de novembre i el 1er de desembre, el I Congrés de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca.

En el Congrés, que es va fer al santuari de Cura, es debateren i aprovaren les quatre ponències que reproduïm a la pàgina següent i es va emetre un comunicat relatiu a la postura de la Premsa Forana en relació a la normalització de la llengua catalana. Diu així:

"Les publicacions que subscriuen aquest manifest, reunides al Santuari de Cura amb ocasió del I Congrés de la Premsa Forana de Mallorca, en resposta i solidaritat amb els moviments i campanyes de normalització lingüística que avui es duen a terme, tant per part d'organismes oficials com per iniciatives d'entitats particulars, volem fer públiques les resolucions següents:

Reconèixer i assumir el fet que el parlar propi de Mallorca constitueix juntament amb el del Principat de Catalunya i el del País Valencià una sola llengua, com ensenya la ciència lingüística actual i ha proclamat l'Estatut d'Autonomia de les Balears, i en conseqüència que la denominació de catalana li és aplicable i adequada, com ho jus-

tifiquen el seu origen històric i configuració actual, sense que això suposi ignorar les peculiaritats pròpies de tota illa i les de cada poble en particular, característiques que en la mesura que responen a una bona tradició idiomàtica mereixen esser cultivades i tengudes en compte en l'ús de la llengua culta o literària.

Dur a terme un programa conseqüent de recuperació lingüística, adequat a les possibilitats de cadascuna, encaminat a aconseguir, en un futur com més pròxim millor, l'ús de la llengua catalana com a vehicle normal i habitual d'expressió, entenent que la llengua és un

element clau de la nostra cultura i per tant essencial per a la nostra plena realització com a poble".

El darrer dia va estar dedicat a la modificació dels estatuts, a l'aprovació de les conclusions i a l'elecció de la nova Junta Directiva, que quedà com segueix:

President: Biel Massot, de "Pòrtula"; Vice-presidents: Tomeu Pou, de "Felanitx" i Bernat Calafat, de "Coanegra"; Secretari, Jaume Tugores, de "Sineu"; Tresorer, Tomeu Pou; vocals: Josep Cortès, de "Flor de Card", Delfí Mulet, de "Es Saig" i Maties Garcies, de "Llucmajor de pinte en ample".

Els membres elegits formen part tots ells d'una espècie de candidatura més o manco progressista caracteritzada pel seu caire nacionalista i per la voluntat unànime de fer feina en equip. Les altres dues opcions que havien fet passes -una d'elles amb gent d'Unió Mallorquina i l'altra inegrada per persones no llunyanes d'Aliança Popular- a darrera hora decidiren no presentar-se a les eleccions, i feren una mica de boicot aficant a l'urna paperetes en blanc.

En Jeroni Albertí, president del Consell de Mallorca, entitat que havia patrocinat el Congrés, efectuà sa cloenda a l'Aula de Gramàtica, on prèviament s'havien llegit les conclusions.

Josep Cortès

PONÈNCIA: I.- Normalització lingüística.

AUTORS: Miquel Riera, Pere Mulet, Tomeu Pou i Josep Cortès.

PONÈNCIA: II.- Llenguatge periodístic.

AUTOR: Josep A. Grimalt

1ª.- La Premsa Forana de Mallorca assumeix la funció que li correspon en l'empresa de normalització lingüística del nostre poble. Les publicacions que la integren s'esforçaran, en la mesura de les possibilitats de cadascuna, a aconseguir en un futur com més pròxim millor l'ús de la llengua catalana com a vehicle normal i habitual d'expressió, i al mateix temps mantendran una línia de contingut encaminada a orientar la consciència dels lectors cap a un més gran respecte envers de la llengua pròpia, evitant tot allò que pugui mantenir els prejudicis que li són contraris i la desinformació respecte del seu origen i identitat.

2ª.- La Premsa Forana és conscient del paper que pot representar en l'establiment d'una tradició de bon llenguatge periodístic, que només un llarg temps de normalitat pot consolidar. En conseqüència, procurarà usar un llenguatge correcte, senzill i natural que tenci un màxim de possibilitats d'anar imposant-se com a model a seguir.

3ª.- Les ajudes de caràcter econòmic destinades a afavorir la normalització lingüística que les publicacions puguin rebre a través de l'Associació seran repartides de manera proporcionada a la presència efectiva del català a les pàgines d'aquelles, d'acord amb uns criteris de computació que s'establiran a tal fi.

*

PONÈNCIA: Redacció de redaccions. Editorials conjunts. Relacions amb les entitats locals, autonòmiques i polítiques.

AUTORS: Jordi Vallmajor i Jaume Guillaumet

1ª.- L'Associació de Premsa Forana de Mallorca seguirà fent editorials conjunts.

2ª.- La Junta Directiva convidarà els escriptors de les illes a prendre part a la Premsa Forana mitjançant articles d'interès general.

3ª.- La Junta Directiva es compromet a facilitar credencials a les persones que representin a l'Associació a rodes de premsa, taules rodones o a qualsevol altre acte al qual sigui convidada.

4ª.- a) Les relacions amb les entitats locals seran a càrrec de les mateixes publicacions.

b) Seran competència de la Junta Directiva les relacions amb les entitats autonòmiques.

*

PONÈNCIA: Finançament de les publicacions i abaratament de costos (Mitjans tècnics, Publicitat, Subvencions, Distribució i mercat a Palma).

AUTORS: Jaume Tugores, Mateu Llodrà, Pere Llinàs i Nicolau Fons.

Seràn tasques de la Junta Directiva que resulti elegida en aquest Congrés:

1ª.- Fer les passes pertinents de cara a aconseguir que els organismes autonòmics institucionalitzin les subvencions de caràcter general que anualment atorguen a l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca. Les publicacions associades no podran rebre ni sol·licitar ajudes dels esmentats organismes de manera individual; en tots els casos s'hauran de canalitzar a través de l'Associació.

2ª.- Realitzar les gestions oportunes per tal que una empresa especialitzada elabori un estudi destinat a conèixer la implantació real que la Premsa Forana té arreu de l'illa.

3ª.- Estudiar i gestionar la possibilitat d'introduir la Premsa Forana al mercat periodístic de la Ciutat de Mallorca.

4ª.- Donat el caire no lucratiu de la majoria de les publicacions que integren l'Associació, sol·licitar dels organismes pertinents que les sigui reconeguda aquesta característica, i que, per tant, resultin exemptes de l'aplicació de l'IVA.

*

PONÈNCIA: Situació legal de les publicacions.

AUTOR: Josep Melià.

1ª.- A hores d'ara, el requisit indispensable per considerar legal una publicació consisteix en tenir un responsable davant l'administració, bé sigui una persona física o bé jurídica, i complir amb l'obligació del Dipòsit Legal.

2ª.- El caràcter no lucratiu de la gran majoria de publicacions que s'integren dins la Premsa Forana així com la seva estructura no empresarial fan que el compliment del punt anterior resulti, a la pràctica, suficient pel desenvolupament de la seva activitat.

3ª.- Hem d'esser conscients que l'Administració té enfront d'aquesta premsa una actitud de permisivitat. De totes maneres, és lògic pensar que aquesta situació no canviarà i que els entrebancs legals per aquest tipus de premsa seguiran essent mínims.

4ª.- Com a sortida per a una situació plenament legal, convindria gestionar davant la Comunitat Autònoma la consideració d'entitats culturals per a les publicacions de Premsa Forana.

5ª.- Davant la promulgació d'una possible nova Llei de Premsa, el Congrés demana que reculli el caràcter específic i singular de les publicacions de Premsa Forana.

* MATERIAL FOTOGRÀFIC
* ARTICLES DE LABORATORI
* FOTOGRAFIES DE
MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Cos)

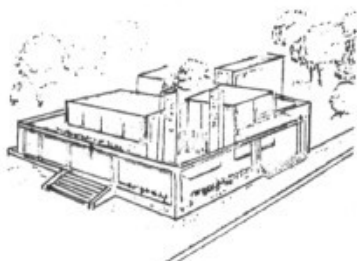
Tel. 55 40 78 MANACOR

-Mirando, Mirando!
-¿Què mana, missenyor Predicando?
-¿Per què treies foc i fum p'es queixals i espires p'ets ulls com veres que no n'era entrat cap d'es teus a sa nova directiva de sa Premsa Forana, en lloc d'esclafir en rialles, que és lo que et pertoca segons sa rondaia?
-¿I com havia de riure si quatre pollastrells vermellencs mos havien pres de ses mans allò que sempre havia estat nostro i ben nostro?
-Tut-tu-ru-rut, qui no vol perdre que no jug!

Encara que a Madrid i a Ciutat es parlamentaris s'entretenguin fent debats sobre s'estat de sa Nació -que estaria més ben dit "s'Estat"- o de sa Comunitat Autònoma, no crec de cap manera que an es nostros xerramentaris els passi per s'escudeller es fer-ne un sobre s'estat d'es Municipi.

No ser que s'únic objectiu fos esmolar-se sa garrova per presumir d'explicatiu, seria perdre es temps i sa llavor, ja que no hi emporta ser cap filigrana per veure com se troba es nostro poble: fet una verdadera llàstima.

És ben ver que es qui no està avesat a anar a missa en es portal s'agenolla.

Si en lloc d'anar a perdre es temps per Alcúdia en Felipe González s'hagués decidit a fer-se un xalet dins es terme de Sant Llorenç, descartada sa molesta trava burocràtica d'haver de demanar permís, és ben segur que a hores d'ara ja tendria es buc fet i s'haguera estoviat molts de mals de cap.

Maldament n'hi hagi que ho insinuïn, posaria messions que no és ver que en Melià hagi posat traves an es nomenament d'en Julio Alvarez Merino com a nou secretari per por de perdre sa paga d'assessor jurídic de s'Ajuntament.

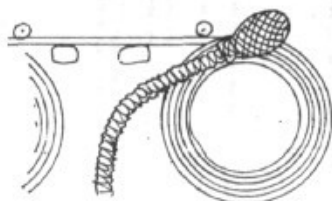

Per aquestes festes de Nadal Flor de Card ha rebut felicitacions de moltes i molt variades institucions: Consell Insular, Parlament, Justícia i Pau, PSM, PSOE..., però s'Ajuntament, com cada any, no ha considerat oportú enviar-nos-ne cap.

Idò bé, com que noltros som més xulos que ells, i de molt!, sí que els volem donar es molts d'anys, entenent, però, com sempre, que mos referim a molts anys de salut i vida, no de permanència en es càrrec.

No és ver que aquelles bolles de vidre que han comparegut en es jardí de sa Plaça les hagi posat una bruixa per endevinar es futur d'es poble.

Fonts generalment ben informades m'han assegurat que són faroles i que es seu objectiu és il.luminar s'enteniment d'es nostros regidors. Si no hi posen peres de 100 no crec que aclaresquin res!

Com que per lo vist ets il.lustres capparees de la vila són un sentidet durs d'orella i sa memòria els curteja, han fet instal.lar en es saló d'actes de La Sala un equip de megafonia i un magnetòfon per gravar es plens.

D'aquesta manera, a més d'oferir un aspecte com a més tecnòcrata i actual, s'estoviaran haver d'escanyar-se cridant com uns condemnats i se podran treure es gat d'es sac cada pic que no se'n recordin de lo que han acordat, lo que, com tots sabeu, s'estrevé un ple sí i s'altre també.

ELS CAMINS (i II)

El mes de gener de 1591, els jurats i mostassaf de Manacor exposaren al Gran i General Consell que tenen "cert camí que per les grans aygües los habitants y moradors de dita vila no poden contractar y dit camí té necessitat de reparar y adobar perquè aquells puguen venir en la present Ciutat". Fou determinat concedir 300 lliures. El mes de gener de 1594, el Consell tractava com els síndics i clavaris de la part forana havien exposat "la gran necessitat tenen los camins qui van de la present Ciutat a les villes, de esser reparats per ço que en manera alguna se pot passar per ells de tal manera que ni los carros ni altres bestiaris poden fer son camí".

ELS CERCADORS D'ORXELLA

Un servidor i Jaume Bover, en el llibret titulat "La Dragonera" hi publicàrem diferents notícies sobre l'orxelleria, on, entre altres coses, dèiem: "L'orxella s'extreu a partir d'un líquen de diferents espècies principalment del gènere Roccella, el qual, una vegada sec, es redueix a pols afegint-hi orina podrida pel seu contingut d'amoniac, i es deixa fermentar. Perquè no es podresqui cal barrejar-hi un poc de calç. S'aconsegueix així una pasta rogenca o purpúria amb olor a violetes de la qual s'obté l'extracte d'orxella o carmí, púrpura o violeta d'orxella, depenent el color de la quantitat d'amoniac. S'emprava molt a l'edat mitjana per tenyir els draps preciosos, com les gramalles dels consellers. Avui es continua emprant pels artesans com a colorant natural".

Els orxellers coneixien a la perfecció camins i viarans i eren els millors guies per arribar a llocs difícils. És per tal motiu que en temps d'inseguretad política, com és ara, l'any 1345 en què el rei En Jaume III de Mallorca es trobava destronat i intentava recuperar el seu Regne, es va prohibir als orxellers acostar-se als castells d'Alaró, Pollença i Santueri més aprop de mitja llegua.

L'orxella creixia a diversos indrets de Mallorca, sobretot les zones muntanyenques, i també Cabrera. El mes de gener de 1429, Bernat Pellisser i jaume Pujol d'Andratx va-

ren vendre a Gabriel Valleriola, ciutadà, tota l'orxella que colliren a l'illa de Cabrera, des d'ara a la festa de Pasqua, a raó de 106 sous el quintar.

El mes de gener de 1412, Berenguer Martí i Salvador Miret, de Pollença, varen vendre a la dona Tomassa, viude de Pere Feliu, mercader, l'orxella que collirien en el cap o muntanyes de Pollença, durant un any, a raó de 6 lliures el quintar. (ARM prot. Antoni Contestí C-64 f. 76).

Durant l'any 1421 es feren diverses compra-vendes d'orxella. D'una banda Pere Masnou de Pollença va vendre a Joan Bisquerra, mercader ciutadà, tota aquella orxella que collirien aquell any Cristòfol Campllonch i Bernat Montserrat, i d'altra banda el mateix Masnou va vendre al dit mercader l'orxella que collirien Andreu Pasqual, Joan Alzina, Antoni Cabrer, Jaume Mulnar, Pere Mascort i Cristòfol Vila; aquestes vendes foren a raó de 6 lliures el quintar. (Id C-69 f. 7v, 12, 19).

El mes de maig de 1438, Comidan de Corona i el seu fill Valentí de Corona, sards, habitants de Pollença, varen vendre a Francesca viuda d'Andreu Serra, sards, habitants de Ciutat, tota l'orxella que collirien a Formentor, d'ara a Nadal, a raó de 7 lliures el quintar. (Id C-62 f. 137).

De 1460 és un contracte signat entre Miquel Nadal, paraire ciutadà i sa muller Joaneta d'una banda, i d'altra Joan Marçal comprometent-se a exercir l'art i elaboració d'orxella; es repartiran els guanys a parts iguals (ARM prot. Bernat Contestí C-115 f. 14v).

Ramon Rosselló

UN ANY D'AQUELLS QUE SE'N PARLA

Els qui acostumen citar els anys segons l'esdeveniment més important que durant ells s'ha estrevengut -Any de Sa Neu, Any d'Es Grip...- sembla que es veuran amb prou feines per a trobar un nom escaient per definir el que tot just acabam de passar. Són tants els passos que han succeït a Sant Llorenç al llarg del 85, que el trobar-ne un que sobresurti pardamunt els altres és una tasca gairebé impossible: neu, xaragall, moció de censura, Sa Punta... Per facilitar la tasca dels qui, malgrat les dificultats, s'hi vulguin arriscar, vet-aquí una mostra fotogràfica d'allò que hem considerat més important per al poble.

NEU

Després d'una absència de nevades importants que es perllongà durant 29 anys, el dia 8 de gener, en haver dinat, varen començar a caure pampalloses de neu i no s'aturaren fins prop de la mitjanit. Nins i grans -els mestres havien donat punt- passaren el dia trescant el poble i jugant amb la neu, que a alguns indrets va arribar als 30 centímetres d'altura.

EXPULSIÓ

El dia 20 de març Unió Mallorquina decideix expulsar del partit al batle de Sant Llorenç, en Bartomeu Brunet. El motiu adduït fou que no havia seguit les directrius oficials en l'assumpte de la urbanització de Sa Punta de n'Amer.

Josep CortèsPOLICIA ESPECIAL

A principis del mes d'abril comença a posar orde a la zona costera de Sant Llorenç i Son Servera la Unitat Especial de Policia. Està integrada per sis membres de cada municipi, i els seus encarregats són en Guillem Mesquida "Perlito" i en Luís Baudil.

Des d'abans de la seva creació -i encara ara- ha estat motiu de controvèrsies, mogudes a vegades per partits, altres per revistes de tirada nacional i darrerament per particulars.

SA PUNTA

Durant el mes de juliol el Parlament de les Illes Balears aprova una Proposició de Llei per tal de declarar Paisatge Protegit d'Especial Interés la Punta de n'Amer. Queda, per tant, derogat, l'acord del Plenari llorençí del 7 de març en el qual s'aprovava inicialment el projecte d'urbanització.

El GOB, el PSM i Flor de Card foren les entitats que més es mogueren per tal d'aconseguir la protecció de Sa Punta.

ASSASSINAT

El 12 d'abril, al seu despatx de Cala Millor, és mort d'una escopetada el mestre d'obres Manuel Pérez Corraliza, de 39 anys. L'homicidi va impressionar fortament l'opinió pública, per tal com es va dur a terme en presència del seu fill.

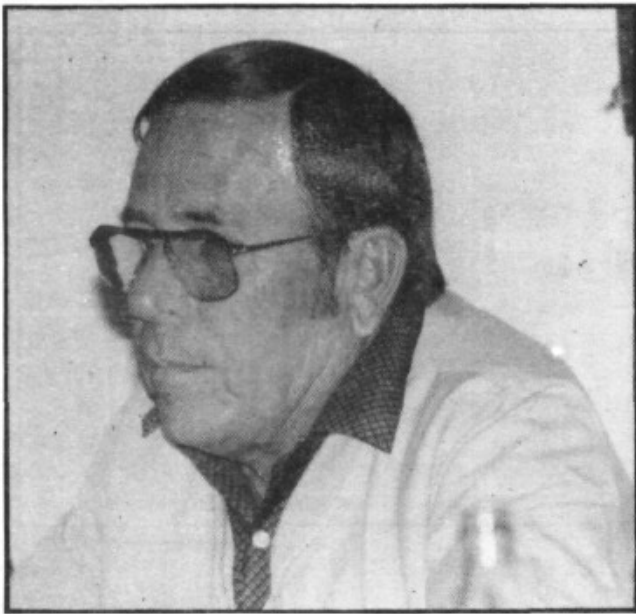

ASSOCIACIÓ DE JUBILATS

En presència de les autoritats locals i alguna autonòmica, s'inaugura, per les festes de Sant Llorenç, la casa que servirà de local social a l'Associació de la Tercera edat.

La nova Associació, nascuda a darreries de l'any passat, ja compta amb més de 500 socis.

.../...

MOCIÓ DE CENSURA

Presentada pels partits PSM, PSOE i CDS es va debatre, el 6 de setembre, una moció de censura al batle de Sant Llorenç. Fou la primera que es duia a terme a la Comunitat Autònoma i va resultar aprovada per majoria simple. El fet de no esser vinculant suposà que el batle continuàs al seu càrrec i que l'Ajuntament restàs igual d'inoperant que abans de presentar-la.

BOMBA

Mentre cremava la llenya que havia esveiat, una bomba "Ecia-20" del temps de la guerra va explotar i va ferir l'amo en Joan Riera Alcover a una cama.

Sortosament estava un tros enfora i el mal no va esser pitjor.

XARAGALL

Com cada any a darreries d'estiu la "gota freda" fa desastres al Mediterrani occidental. Aquesta vegada -i no és, dissortadament, la primera- ha tocat el torn a Sant Llorenç: el 25 d'octubre, després d'una barrumbada de 160 l/m2, el xaragall del Pou Vell inunda carrers, cases, corrals i finques, deixant al seu pas un caramull de brutor i de perjudicis econòmics.

El veïnats afectats es moven de valent i sembla que estan disposats a exigir que no torni succeir.

UN HORABAIXA D'ESTIU

Vaig dir que tornava a casa:
MENTIDA!
La veritat era que
sentia curiositat
per veure què hi havia
més enllà
d'aquells verds pins.
Sempre m'ho demanava;
però, mai fins aquell dia,
m'havia decidit a esbrinar-ho.
El camí era molt empinat
i, mirant cap a l'esquerra,
es veien els cadàvers envellits
de les figueres.
A mà dreta veia
les fragmentacions que l'home ha fet
de la terra.
Ja gairebé era a dalt del cim,
ja només restaven dues passes més
per arribar a allò,
que d'allà baix,
li deia l'horitzó.
El sol picava fort
però,
d'altra banda,
l'aire que secava
el meu sudorós front
era més fresc i més pur.
A la fi, coron el cim:
el que hi havia
més enllà dels verds pins
ja no m'era desconegut:
vaig veure que més enllà d'ells
s'estenia un gran pla
i un nou horitzó.
El sol ja es ponía;
ara només es veia
una tèbia intensitat taronja
que lluitava per desfer
l'obstacle que ens separava:
ELS PINS.
Ajudat un poc pel vent,
veia com de cada vegada més,
el cel es feia més ataronjat.
Aleshores,
vaig decidir tornar a casa
no sense abans
acomiar-me
del cant dels ocells,
dels verds pins,
de les soques buides de les figueres
i dels renous misteriosos
que anunciaven
la vinguda de la nit.

Jaume Galmés

Em produïa un goig increïble
veure com cada part del teu cos
era picotejada per ocells, papallones, i
tota mena d'animalots amagats
davall rostres humans.

Els ulls -per exemple-eren sàviament desfets
pel "Ferrerico" com la més saborosa figa,
amb el mateix desig
del teu primer amant.

Els pits, morbosament suclats
per un animal una mica estrany,
ja que sols tenia barram,
eren religiosament premsats i embotellats.

Les extremitats, eren violentades
per la llengua d'un gos,
que amb tibietat irracional
et traginava al mes d'Agost.

La pruna, la pruna de frare
amb el seu tall majestuós
enmig de l'angonal,
era espicossada per la "Merla",
que no perdia calada per arribar
quan més prest millor a l'èxtasi celestial.

Em produïa un goig increïble
veure com cada part del teu cos
era picotejada,
i com els animalots
després del festí,
reposaven a l'ombra del teu cos
esperant les millors fruites
de la propera primavera.

Guillem Femenias

CLÍNICA VETERINARIA

Hernán Cortés, 3
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

NOCES D'OR

A començaments del mes passat l'amo en Sebastià Amer "Pipes" i madò Francesca Artigues varen celebrar les noces d'or. Que tot els sigui enhorabona!

Nota.- Si qualcú celebra les noces d'argent o d'or i vol que la Revista ho publiqui, que ens ho faci sebre amb un poc d'antelació.

IL.LUMINACIÓ

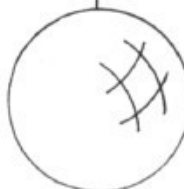
Pareix esser que el poble de Sant Llorenç no se n'ha temut de la crisi energètica que campa pertot arreu. La plaça de Sant Llorenç sembla una discoteca i el carrer Major pareix que es cala foc.

Volem fer notar la nostra protesta perquè sempre només es pensa en el carrer Major, i a les foranes qualche vespre per trobar el forat del pany s'ha d'encendre un mixto.

JUGUETES

Els dies 15, 16 i 17 a la Rectoria hi va haver, organitzada pel SMOE, una exposició de juguetes per tal d'assessorar els pares a l'hora de comprar els regals del Reis.

Com l'any passat, el SMOE, un grup de joves, l'APA, l'Escola i el Card Infantil preparen activitats de cara a que les festes dels Reis resultin lluides.

MOLTS D'ANYS!**NAIXAMENTS**

Neix a Sant Llorenç el dia 30 de novembre en Bartomeu Brunet Estarellas, fill d'en Bartomeu i na Maria Magdalena. Enhorabona!

N'Antònia Esteva Domenge neix a Sant Llorenç el dia 1er de desembre. És filla d'en Martí i na Margalida. Salut!

NOCES

En Gabriel Abraham Servera i na Bàrbara Pont Pascual feren l'esclafit el dia 21 de desembre a Sant Llorenç. Enhorabona!

El dia 22 i a Son Carrió es casaren en Manuel Rama Fuentes i n'Antònia Galmés Ballester. Salut!

DEFUNCIONS

En Pedro José Ballester Riera va morir el 10 de desembre a Sant Llorenç. Era casat i tenia 82 anys. Al Cel sia.

El dia 12 morí, als 90 anys, l'amo Antoni Gelabert Brunet. Que el vegem en el Cel.

En Miquel Melis Soler morí als 62 anys a Sant Llorenç el dia 17. Descansi en pau.

DEMOGRAFIA

Durant tot l'any i a l'hora de redactar aquest batec, han nascut 38 infants a Sant Llorenç.

Una vegada més les defuncions han estat superiors als naixaments: 44 morts entre Sant Llorenç i Son Carrió. Els mesos més fets, amb 10 morts, han estat març i abril.

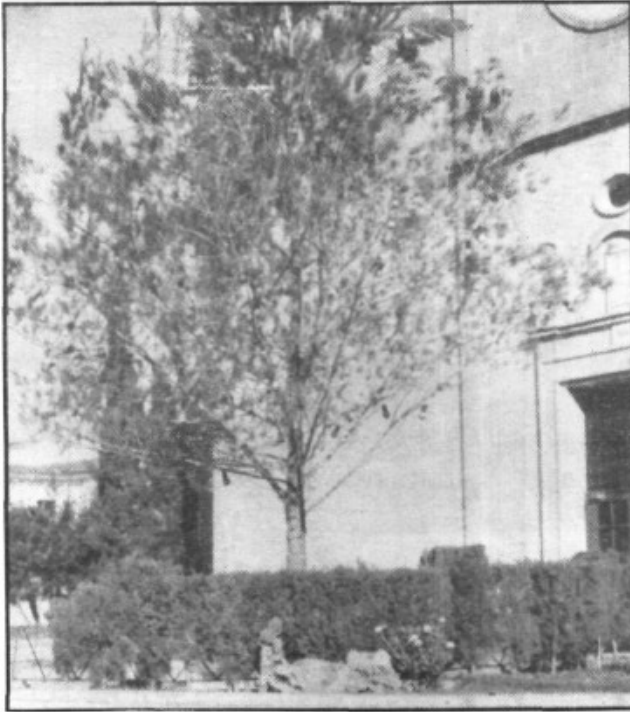
Durant aquest any 19 colles han fet l'esclafit.

ARBRE

Pareix demencial el que passa amb els arbres a Sant Llorenç. Si tenim un avet precisió que està demanant que el decorin, hem d'arrabassar un pi per donar-li enveja, quan a l'ajuntament de Ciutat fan tot el que poden i saben per sembrar-ne un.

I això que el planten deu metres enfora d'ell!

DIMONIADA

Sembla que a hores d'ara tot està a punt per celebrar la "Dimoniada-86".

En Jaume Figuera, per fer lluir més el nostre poble, ha fabricat un bon grapat de dimonis que representen les diferents races de la Terra, com volguent significar que no som els únics que en tenim, que de dimonis n'hi ha pertot arreu.

RADIO

El dia 13 de desembre el director de Flor de Card va esser entrevistat a Radiocadena, per tal d'explicar un poc el què és la revista llorencina.

Es veu que darrerament la premsa provincial té un cert interès per la Premsa Forana.

EL TEMPS (Resum de l'any 1985)

Litres d'aigua recollits: 725'6

Gener	73'5
Febrer	8'0
Març	148'0
Abril	0
Maig	71'0
Juny	0
Juliol	0
Agost	0
Setembre	41'0
Octubre	215'0
Novembre	135'0
Desembre	33'0

Fred: Els matins més freds de l'any varen esser els dies 9 i 17 de gener, amb -1º i -2ºC.

Boira: El 31 de gener, l'1, 2, 4 i 7 de febrer i el primer de novembre.

Calor: La temperatura màxima, per l'agost no va superar els 37ºC.

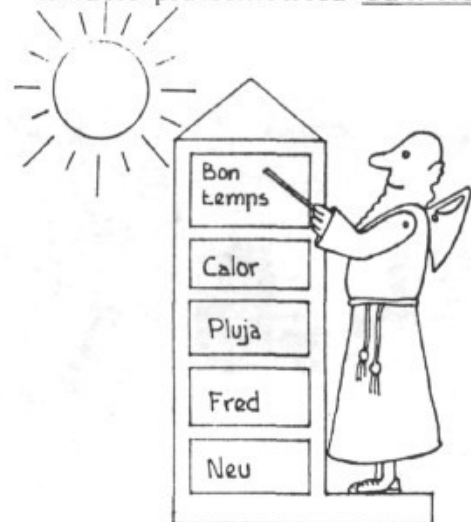
Vent: Els dies més ventosos varen esser el 8 de març, el 6 d'abril i el 15 de novembre: entre els 55 i els 65 Qmts/h.

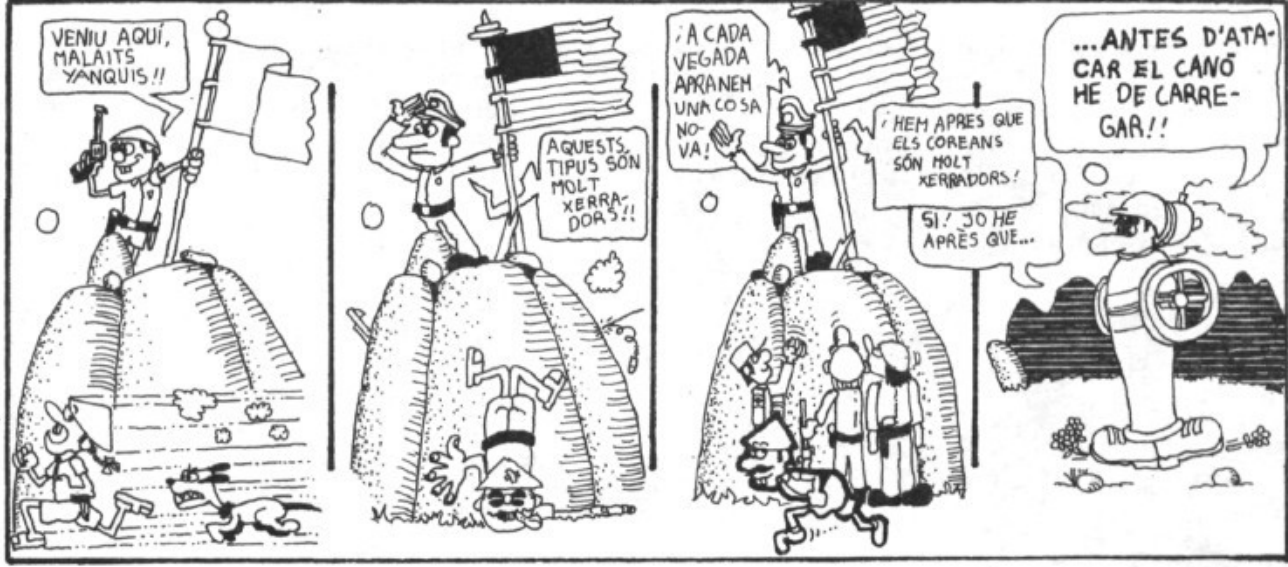
Durant els darrers anys la pluviositat havia estat molt baixa, però l'any 1985 ha tornat donar esperances. Vegem les xifres dels darrers 19 anys:

1967	638	1977	534
1968	523	1978	459
1969	1055	1979	611
1970	636	1980	582
1971	797	1981	348
1972	985	1982	553
1973	805	1983	310
1974	683	1984	564
1975	595	1985	725 (*)
1976	700		

(*) Fins al 26 de desembre.

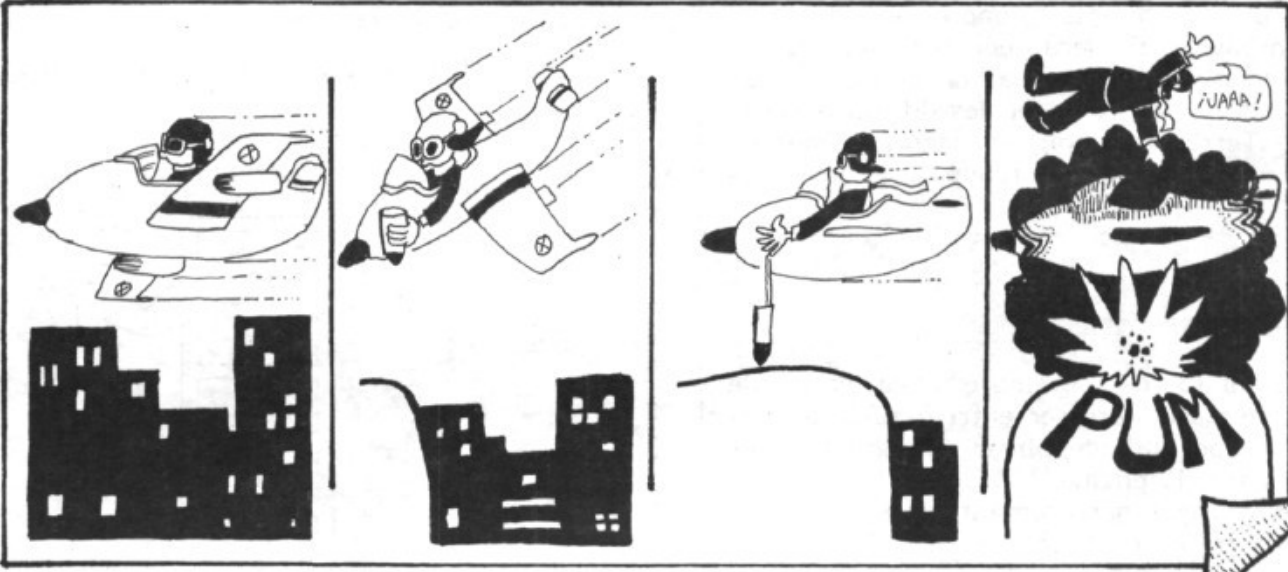
Estació pluviomètrica Ca'n Xesc

COREA
COREA

ARTIGUE 85

**EXPOSICIÓ
DE JUGUETES**

Els dies 15, 16, 17, 18 i 19 de desembre, a Sant Llorenç i Son Carrió va estar oberta una exposició de juguetes educatius per nins de tots les edats.

El motiu d'aquesta fou, en primer lloc, l'èxit que tengué ja l'any passat, i en segon, aprofitar que aquest any els nins i nines ha tenguut la gran idea d'esser ells mateixos els fabricants de les seves pròpies juguetes.

Va resultar molt grat el veure com amb un poc d'imaginació, els nins varen esser capaços de construir tot tipus de juguetes des de camions, cotxes, pepes de pedaç fins a jocs tradicionals com dames, parxis, dòminos, encaixos, etc.

També es mereix l'enhorabona en Biel Nicolau, que ens mostrà la seva habilitat per treballar la fusta. Els seus tractors, motors de llaurar i altres cotxes eren autèntiques mostres d'artesanía.

Crec que sens dubte podem dir que tenim un altre artista local i des d'aquestes línies volem aprofitar per animar-lo a que segueixi realitzant tan preciosa activitat.

A l'exposició hi participaren uns 275 nins a Sant Llorenç i un centenar a Son Carrió, els quals foren obsequiats amb un trencaclosques per a compondre, en el que hi havia unes suggerències per ajudar als nins a l'hora de triar les juguetes.

Esperem que les hagin seguides i que els Reis els duguin moltes i bones juguetes a tots els nins i nines de Sant Llorenç i Son Carrió.

Molts d'anys a tots!

Maria Bel Sancho

Nota

Encara que un pugui no estar d'acord amb la seva ideologia, és innegable que Dolores Ibárruri ha estat i és una dona que ha lluitat tota la vida per allò que considerava just, que ha cregut en unes idees i les ha defensat sempre i a qualsevol lloc: al carrer, al Parlament i a l'exili.

Recentment ha complit els 90 anys i arreu de l'Estat Espanyol li han retut homenatges destacant aquestes i moltes altres característiques. A Mallorca el PCIB, la branca insular del PCE -del qual n'és la Presidenta-, n'hi va organitzar un el 23 de desembre.

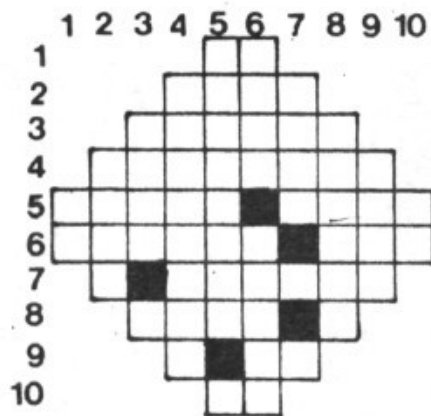
Valguin aquestes retxes com a adhesió a aquest homenatge, al qual no poguérem assistir, i com a reconeixement de "Pasionaria", que ja és un mite que forma part indiscutible de la història d'Espanya.

PASIONARIA

HOMENAJE EN SU 90 ANIVERSARIO.

MOTS CREUATS

HORITZONTALS.- 1.-Nota musical. 2.-Conjunt de rames tallades. 3.-Acció de cavar. 4.-Noia de les que acompanyen la padrina quan van a batejar un infant. 5.-Reunió d'un cert nombre de caps de bestiar que es crien i fan pasturar plegats. Es diu del conjunt dels jutges que formen un tribunal. 6.-Que té erudició. Que inspira una gran tendresa. 7.-Nom de lletra. Procurar de no trobar (algú), defugir el seu tracte. 8.-Natural de l'Arabia. Consonant. 9.-Vocal. Article contracte. 10.-Metall groc.

VERTICALS.- 1.-Nota musical. 2.-Part anterior del cap de l'home. 3.-Compartit per dos o mé a la vegada. Vocal. 4.-La qui tracte en bestiar. 5.-Ajuda, clisteri. Símbol de l'oxigen. 6.-Tenir amor a una persona o cosa. Posar tibant un cos flexible. 7.-Ara mateix, en un temps passat o esdevenidor molt pròxim al present. Consonant. Cinquanta. 8.-Donar la primera escomesa a l'execució d'alguna cosa. 9.-Ferir un ocell de l'ala. 10.-Terminació verbal.

SOPA DE LLETRES

D I C O T O M I A E
 I I D S A N A R D T
 S D C S I T I O I L
 E Z B O N D I A N A
 N A R P R I I M P S
 T M I A S D S O A R
 E R S B I A C U R O
 R T N E T L X T A B
 I C T B H E R A R E
 A A N D V R E F A C
 S C O T E A S T L X

En aquesta sopa de lletres hi trobareu el nom de deu mots que comencen amb "DI".

FUGA DE VOCALS

L _ S _ N _ _ S P _ R _ L L _ T ,
 N _ L _ T _ L _ N T C _ M P _ N _ T G _ ,
 N _ L ' _ M _ R _ C _ N _ _ X L L _ N _ T G _ ,
 N _ L _ M _ L _ C _ _ R _ T G _ T .

MARIA GALMÉS

ENDEVINALLA

No és ocell que jogui en palla,
 ni és de nirvis ni és de pell,
 ¿Com t'agrada aquest ocell
 que duu capulla i no és frare?

ESPORTS

SOLER »« PONT

Carrer Nou, 35 T.569310 SANT LLORENÇ

SOLUCIONS

<p>FUGA DE VOCALS</p> <p>La son no espera llit, ni la talent compange, ni l'amor coneix llinatge, ni la malícia reitgit. ENDEVINALLA Es un llagost.</p>	<p>MOTS CREUATS</p> <p>L A R A M A C A V A D A C O M A R E T A R A M A T S A L A E R U D I T C A R A E V I T A R A R A B R A L O R</p>	<p>SOPA DE LLETRES</p> <p>D I C O T O M I A I I S R D S I C I E O D I A N A N R I P T D A E I A V A R R E L E I T A A</p>
--	---	--

La gent vella tenia aquest mes pel més fred i pel més fosc de l'any, moralment i materialment; d'ací que els romans procuressin no resoldre cap afer d'importància ni iniciar cap empresa delicada per la recança de no saber-los resoldre amb la claretat precisa per efecte de la fosca que envaïa tot l'àmbit del desembre. Solien representar-lo per un vell carregat amb un feix de llenya i amb un fanal a la mà.

Els anys de fredorades primerenques, en què les muntanyes de Mallorca ja s'han cobert de neu, vers mitjans d'aquest mes solia iniciar-se l'arreplega de neu destinada a refrescar queviures i altres coses durant les xardors estivals. Se la conservava en pous especials oberts a l'interior de casetes expresses qualificades de cases de neu, situades a cims despoblats.

Els anys en què feia bon fred, la lluna vella d'advent era la millor per a tallar canyes destinades a fer inxes per a les gralles i d'altres instruments populars. Perquè aquests fossin ben sonors, calia tallar la canya en dies de força fred. L'any que l'advent era benigne, calia esperar la lluna de gener.

Generalment, pel desembre es produïa una de les festes familiars més cabdals i importants, a més del Nadal, dins del curs del calendari: la mort del porc. Aquesta festa té alguns punts de semblança amb la del Nadal. Les dues són eminentment de família, es fan al recer de la llar i tenen com a motiu cabdal la celebració d'un àpat, al qual hom procura que assisteixin com més familiars millor. És molt interessant de tenir en compte que per Nadal, a Mallorca i a molts de pobles europeus, se sol menjar porcella.

Dia 4, santa Bàrbara.- És advocada contra els llamps i els efectes de les descàrregues elèctriques i atmosfèriques.

Conten que Déu Nostre Senyor volgué premiar les virtuts de la santa i li va preguntar què preferia més, si el govern de les dones o el de la tempesta. La santa, sense pensar-s'hi un moment, digué que es veia capaç de dominar el llamp i el tro, però que ni s'atrevia a provar-ho amb les dones.

Dia 13, santa Llúcia.- Aquesta santa és patrona de totes les treballadores de l'art de l'agulla, car és popularment advocada contra les malalties de la vista i hom creia que les arts de la costura perjudicaven molt en aquest sentit.

Dia 21, sant Tomàs.- És el primer dia d'hivern i el més curt de l'any.

Avui era dia típic d'estendre i signar capitols matrimonials, puix que entre la pagesia era creença que la mare de Déu protegia els matrimonis que en signaven tal dia com avui.

Dia 24, vigília de Nadal.- Hem de dir, del dia d'avui, exactament allò mateix que hom pot dir de la vigília del dia de Sant Joan. Un i altre són els més intensos en pràctiques i costums i els que ocupen el primer lloc en el costumari.

La festa de Nadal coincideix amb el solstici hivernal, el qual correspon al moment de l'any en què el Sol arriba a la seva alçada mínima en el zènit, i, per tant, amb el període que l'astre es fa menys visible i escalfa més poc. Aquest moment marcava i marca encara una fita notable en els afers referents als conreus i als interessos agrícoles i ramaders, fet que sobreviu amb una intensitat insospitable en el subconscient de la societat actual de tots els pobles.

A les Balears, a la funció de les matines cantaven la Calenda, que era una cançó descriptiva del martirologi de la vida de Jesús, cantada amb acompanyament de música i d'orgue, i la Sibilla, conservada únicament a Mallorca i a l'Alguer, que és un poble catalano-parlant de l'illa de Sardenya.

Segons les Sagrades Escripures, llavors del naixement del Salvador, fou cridada la Sibilla Eritrea per tal que, amb les seves autoritat i solvència entre el poble jueu, pregonés la nova del naixement del Messies i el convencés d'aquesta veritat. Tenim notícia que a la Ciutat de Mallorca es va cantar l'any 1575.

Dia 28, els sants Innocents.- Segons la veu popular, la diada dels Innocents dura des de les dues del migdia d'ahir fins a la mateixa hora d'avui, que fou l'espai de temps durant el qual la tropa del rei Herodes va campar i fer estralls amb els infants de pit com trobava. Durant aquest període de temps la gent es lliurava a certes bromes i humorades pintoresques i còmiques i, sobretot, a enganyar, a voltes de manera innocent i d'altres amb una certa malícia.

(Del "Costumari Català")

CARDASSAR 2, LA UNIÓN 0.

Partit jugat a les 15.30 del capvespre baix la direcció d'un Vivancos que va estar realment desastrosos: va expulsar un jugador de cada equip, Torres de La Unión i Miquelet del Cardassar, aquest darrer per doble amonestació (la segona targeta li fou mostrada quan ja havia estat substituït). Un altre greu error de l'àrbitre va esser la no senyalització d'un penalt claríssim comès al jugador local expulsat.

Quant al partit, dir que va esser de clar domini local, però una vegada i una altra, les accions ofensives del Cardassar morien a la frontal de l'àrea visitant. S'arribà al descans sense gols.

A la segona part, entre Antoni Cànoves, substituït al juvenil Rafel Sureda (que ja havia debutat el diumenge passat amb el primer equip), i, rematant una falta tretja per Estelrich, aconseguí el primer gol del partit. Aquest gol va fer que la davantera local es mostràs més efectiva de cara al marc de Vivó, que va haver d'intervenir un parell de vegades per evitar que el marcador es moqués altra vegada. Però, un quart abans de finalitzar el partit, Miquelet el sentenciava: 2-0.

En resum, bona segona part del Cardassar, que va vèncer a un corretjós La Unión que quasi no va tenir cap oportunitat d'atracar-se amb perill a la porteria local.

ARTÀ 2, CARDASSAR 2.

Molta expectació deguda a la rivalitat comarcal i al fet que feia molt temps que no s'enfrontaven aquests dos equips.

El partit va esser entretingut i, sobretot, emocionant, ja que el fet de que el Cardassar anàs sempre per davant en el marcador i a l'empenta de l'equip local, provocava una certa incertesa de cara al resultat final.

Es pot xerrar d'un domini alternatiu, amb ocasions de gol per part dels dos contrincants, la qual cosa va fer que el públic es divertís.

A destacar el gran recolzament que va tenir el Cardassar per part de la seva afició que, degut

als pocs quilòmetres que separen ambdues localitats, es va traslladar massivament al camp de l'enquany rival nostre. Enhorabona al nostre equip pel punt aconseguit.

CARDASSAR 1, ESCOLAR 3.

Partit jugat el capvespre i dirigit pel Sr. Cabot: massa targeter. Dues de les no sé quantes targetes mostrades varen esser vermelles, repartides de la següent manera: a Víctor de l'Escolar i a Roig del Cardassar (aquesta darrera expulsió va esser un tant rigorosa).

En primer lloc assenyalarem la defensa del Cardassar: Femenias, Galmés II, Roig i Estelrich. Com podeu veure tots, Salem va presentar aquesta línia defensiva ateses les circumstàncies.

La primera part va esser un avorriment total: no hi ha res destacable llevat del fet que cada vegada que l'equip local se n'anava per envant, el linier aixecava automàticament la bandera.

Tot just començada la segona part, el Cardassar inaugurava el marcador per mediació de Miquelet. Molt optimista es presentava el partit de cara a les aspiracions locals. Quinze minuts més tard l'equip visitant aconseguia l'empat de penalt. Seguidament Parera es lesiona i Femenias no pot fer fora la pilota de l'àrea, circumstància que és aprofitada per un davanter visitant per decantar el resultat cap a la seva banda. Malament es posaven les coses pel nostre equip, però, a partir d'aquí el Cardassar passa a dominar el partit i, fruit d'aquest domini, és assenyalat un penalt al nostre equip. El llançador serà en Cànoves. En el camp regna el silenci més absolut; un no gosa ni alenar, però, finalment és llançat el penalt i blocat pel porter Seminario. Si la memòria no em falla, de cinc penes màximes que ens han pitat a favor només una ha estat transformada. Jutjau vultros mateixos.

A partir d'aquest moment tot varen esser nervis per part de l'equip local, a conseqüència dels quals es produeix una indecisió defensiva que propicia el tercer gol visitant.

Podem resumir aquest partit amb les següents paraules: victòria de l'Escolar, que va venir a Sant Llorenç a empatar i que, mercès a tres errades (dues defensives i una ofensiva) va tornar a Cala Rajada amb una victòria que, segurament, molts no s'esperaven.

CARDASSAR 3, INDEPENDIENT 0.

Fantàstica, immillorable, sensacional, magnífica... són alguns dels qualificatius que es poden atorgar a la primera part d'aquest partit. Després d'unes jugades de tempteig per part d'ambdós equips, el Cardassar inaugurava prest el marcador: jugada de Miquelet dintre de l'àrea, cedint la pilota a Lluís, per a que aquest marquí sense gens d'oposició. El segon gol vindria a la tretja d'un

LLIBRES I PAPERS

Bearu

Silenci, 7
MANACOR

córner que Cànoves remataria esplèndidament de cap. Després d'aquest segon gol varen venir un parell de jugades d'atac per part del Cardassar, que si no varen esser gol fou per pura mala sort. Agustí seria l'encarregat de fer el tercer i darrer gol: rematant de cap de tal manera que no hi pogués arribar el porter visitant.

Tot això, però, a la primera part; allà on es va esborrar del terreny de joc a l'equip ciutadà.

A la reanudació, els jugadors locals es varen ressentir de l'esforç realitzat a la primera part i varen anar cedint terreny a l'Independiente, que arribà amb cert perill a l'àrea de Parera, que es va mostrar molt segur durant tot el partit.

Se pot dir que la primera mitja hora de la segona part fou de domini visitant. Al darrer quart de partit el Cardassar va estrènyer i va aconseguir estavellar dues pilotes a la fusta de la porteria visitant. En resum, els espectadors, que després de l'esdevengut a la primera part esperaven una golejada d'escàndol, es varen haver de conformar amb els tres gols del primer temps.

A destacar la reaparició de Pep Pinya, que havia estat lesionat.

Llàstima del partit perdut el diumenge passat, que va frenar l'escalada del nostre equip, ja que als tres partits restants se n'havia desfet bastant bé. Ara només cal esperar nous esdeveniments.

Em sap greu no poder dir res de la pedrera llorencina per manca d'espai. Aprofitaré per fer-ho a la propera edició de Flor de Card.

Jaume Galmés

RESTAURANT SALVADOR
POLLASTRES ROSTITS
PORTO CRISTO

Sureda, 1
 Telèfon 570624

BANC ESPANYOL DE CRÈDIT

BANESTO

La major empresa bancària d'Espanya al seu servei.

**AUTOESCOLA
 CARDASSAR**

major, 22

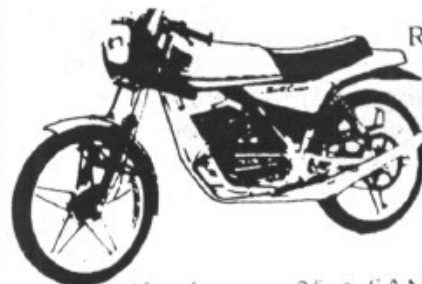
VIDRES I MIRALLS

**CRISTALLERIA
 Sant Llorenç**

Carrer Major, 71
 Telèfon 56 92 11

CA'S SERVERI

TALLER
 MECÀNIC
 REPARACIONS
 EN GENERAL

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

EL POLLASTRE

Vet-aquí una "tradició" perduda no fa gaire. No era un costum estès ben bé per tota la nostra illa, però entranyable. Tenc ben fresc en el record el sentiment que voltava el "Dia del Gall". La il·lusió de portar el gall, almanco tan gros o tan pintat com els dels companys, de cercar la possibilitat d'una brega tan intrascendent com fugaç, o del goig de veure amuntagada una simfonia de colors "vius".

Un dia que també tenia el seu caire educatiu: es coneixia amb perfecció el sentit del verb bravejar, així com el valor sempre relatiu de les coses -en el fons tots dèiem i/o pensàvem que el nostre gall era el millor, ja fos pel tamany, pel color o per la llargària de la cresta-.

I també, la diada portava inherent el reconeixement al fet d'ensenyar-aprendre, en una mostra pública d'agraïment envers la tasca de l'educador. Potser inconscientment es conrava aquest difícil camp que és l'educació de les actituds.

No sé ben bé perquè, però, pensant en els orígens d'aquest costum se'm ve al cap la penosa situació econòmica que passaven els mestres quan depenien econòmicament dels

municipis, que forçà aquell acudit de "passar més fam que un mestre d'escola", o la versió més fina d'autojustificació "primum est vivere".

Però en pocs anys "els temps" han canviat molt, de la manera de viure estrictament rural els llorencins passen al que se'ns diu sector econòmic de serveis, i llavors no totes les famílies disposen de pollastres propis; llavors, comprar per comprar, es compraven coses més "modernes": torró, colònia, tabac i trastos inútils presumptament bells..., i en poc temps i per allò de que per comprar-ho jo ho pot comprar el mestre, aquella bella tradició es converteix en una mena de llimosna, obviament no mal intencionada, però que de banda la carència del sentit educatiu originari del "Dia del Gall", fer la susceptibilitat dels educadors i la festa desapareix.

Certament, avui, moltes festes i tradicions originàriament rurals, perden el seu sentit i potser la seva raó d'ésser.

I de la fotografia, ¿què en direm? Res. Parla tota sola. Basta afegir-hi els noms i llinatges que tots coneixeu.

Guillem Pont